

Subject Area
Guidance and
psychological counseling

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 99
PP: 2027-2032

Arrival
01 May 2022
Published
30 June 2022

Article ID Number
62734

Article Serial Number
16

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.2922/8/sss.62734>

How to Cite This Article

Aydın, D. & Kzyz, A. İ. (2022). "Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:99; pp:2027-2032

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Analysis Of Postgraduate Theses On Communication Skills Of University Students In Turkey

Davut AYDIN¹ Aizirek İMANDOS KYZY²

¹ Doç. Dr. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kırşehir, Türkiye
² Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kırşehir, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi veri tabanındaki 2018 Ocak ile 2022 Ocak aralığındaki lisansüstü tezler taranarak yapılmıştır. Çalışma grubunu 2018 Ocak ve 2022 Ocak tarihleri arasında yazılan üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini konu alan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Toplamda 65 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Verilere SPSS Programı kullanılarak Frekans analizi yapılmıştır. İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin türlerine yıllarına, yayın diline, araştırma desenine, çalışma grubu büyüklüğüne ve birlikte araştırılan değişkenlere göre dağılımı incelenmiştir. Lisansüstü tezlerin çoğunun yüksek lisans tezinin oluşturduğu, çoğunun yazım dilinin Türkçe olduğu, çoğu tezin araştırma deseni olarak nicel desen kullandığı, tezlerin çoğunun çalışma grubunun 301-600 katılımcı arasında olduğu, 2018-2022 tarihleri aralığında her yıl üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin üzerinde çalışıldığı ve iletişim becerilerinin başta demografik değişkenler olmak üzere çeşitli değişkenlerle incelendiği ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular tartışılmış ve bulgulara dayalı önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim Becerileri, Üniversite Öğrencisi, Doküman Analizi

ABSTRACT

In this research, it is aimed to examine the postgraduate theses on the communication skills of university students in Turkey. In the research, document analysis method, one of the qualitative research designs, was used. The data of the Higher Education Council (YÖK) Thesis Center were scanned for the postgraduate theses between January 2018 and January 2022. The study group consists of postgraduate theses on the communication skills of university students, written between January 2018 and January 2022. A total of 65 postgraduate theses were reached. Data were analyzed in SPSS program. The distribution of these postgraduate theses was examined according to the types, years, publication language, research design, size of the study group and the variables researched together. It was revealed that most of the postgraduate theses were master's theses, most of them were written in Turkish, most of the theses used quantitative design as a research design, the study group of most of the theses was between 301-600 participants, the communication skills of university students were studied every year, between 2018 and 2022 and communication skills were examined with various variables, especially demographic ones. The findings were discussed and recommendations based on the findings were given.

Keywords: Communication Skills, University Students, Document Analysis

1. GİRİŞ

Günlük rutinlerin önemli bir parçası olan iletişim: gönderici ve alıcı olmak üzere en az iki kişiyi içerir (Worth, 2004). İletişim herhangi bir şekilde ilişkili olan kişiler arasındaki belirli yollarla hedeflenmiş, doğrudan ya da dolaylı temas kurma ve sürdürme sürecidir (Неменчинская, 2014). İletişim her canlının ihtiyaç duyduğu ve çok aranan bir beceridir.

Toplumsal bir varlık olan insan, çevresiyle etkileşimde bulunma çabasıdadır. İletişim bireyin biyolojik varlıktan toplumsal varlığa dönüşmesini sağlar. İnsan için karşındaki kişiyi anlamak, bilgiler edinmek, edinilen bilgileri paylaşmak iletişim kanalıyla küçük yaştan itibaren gerçekleşmektedir. Çocuk nasıl davranması gerektiğini, neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğini çevre ile kurduğu iletişimden öğrenmektedir (Tuna, 2012). Çocukluk döneminde anne-babaların çocukları ile iletişimi çocuğun gelişimini önemli bir şekilde etkilemektedir (Неменчинская, 2014). Ayrıca ilerleyen yaşla birlikte olumlu iletişim becerileri düzeylerinin önemli ölçüde arttığı düşünülmektedir (Burlison, 1982).

İletişim kişisel, ilişkisel, durumsal, çevresel ve kültürel olmak üzere çeşitli bağlamlardan etkilenen karmaşık bir süreçtir (Barker, 2010). İletişimin çok çeşitli koşullarda gerçekleşebileceği düşünülmektedir. Çeşitli teorilerdeki iletişimi araştırmaya yönelik yaklaşımlardaki farklılıklara rağmen, araştırmacıların çoğu iletişimin kişisel gelişim üzerindeki rolünün ve etkisinin önemli olduğunu kabul ettiklerini öne sürmüştür (Вердербер, 2005).

İletişim sürecinde, bireyin olayla ilgili düşüncesinin alıcıya ya da amaca ulaşabilmesi için, doğru veya yanlış düşüncelerin karşıdaki kişiye zorla kabul ettirmek yerine durumlara bakış açısını değiştirmesi gerekmektedir. Toplum içerisinde iletişim becerilerini geliştirmemiş ya da yetersiz birilerine rastlanılabilir. Bazen insanlar aşırı çekingen, aşırı saldırgan olabilir. Bu davranışların temelinde, nerde ve nasıl davranacaklarını bilememeleri söz konusudur (Balcı ve Ersanlı, 1998)

Biriyle bilgi alışverişi yapabilmek için öncelikle iletişim kurmak gerekir ve ortak fikir üretmek için birlikte adım atmak gerekmektedir (Панфилова, 2007). İletişim temel anlamıyla iki yönlü süreçten oluşmaktadır. Bunlar konuşarak ve dinleyerek anlama becerileridir. Etkili iletişimin oluşabilmesi için bireyin anlaşılmaktan önce anlamaya çalışması önemlidir (Covey, 2017).

Ayrıca bireylerin iletişim becerileri; sosyal ağ kurma, iş görüşmesi, çalışma ve kariyer sürecinde hedeflerine ulaşmak için bireye yardımcı olur (Iksan v.d., 2012). İletişim becerileri bol bol pratikle özgün ortamda en iyi biçimde öğrenilir (Van Der Vleuten v.d., 2019). Yaşam boyu gelişim açısından bakıldığında genellikle beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin içinde buldukları dönem iletişim becerilerini geliştirecekleri olanaklara sahiptir. İletişim becerileri, üniversite öğrencileri için gerekli olan genel becerilerin unsurlarından biridir. İçinde buldukları yıllar boyunca üniversite öğrencileri, konferans salonlarının içinde ve dışında, iletişim becerilerini kullanmaları gereken, örneğin grup ödevleri ve sınıf sunumları gibi durumlara içinde olmaları onların bu becerileri geliştirebileceği bir dönem olarak görülebilir (Iksan v.d., 2012).

İletişim kavramı sadece modern psikolojinin değil, aynı zamanda insan hakkındaki diğer bilimlerin temel çalışma alanlarından biri olduğu ve iletişimin önemli bir kavram olduğu belirtilmiştir (Лунева, 2005). İlgili literatür değerlendirildiğinde bu araştırmanın amacı Türkiye’de üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri üzerine yapılan son 5 yıldaki lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Bu ana amaç doğrultusunda aşağıda sorulara cevap aranmıştır.

- ✓ İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin türlere göre dağılımı nasıldır?
- ✓ İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- ✓ İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin yayın diline göre dağılımı nasıldır?
- ✓ İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma desenine göre dağılımı nasıldır?
- ✓ İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
- ✓ İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin birlikte araştırılan değişkenlere göre dağılımı nasıldır?

Bu çalışmanın bulgularının, farklı disiplinlerce çalışılan İletişim Becerileri kavramının lisansüstü tezlerde nasıl çalışıldığına ilişkin mevcut eğilimlere ulaşılması açısından alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi yöntemi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgularla ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

1.2. Çalışma Grubu

Çalışmanın grubunu 2018 Ocak ve 2022 Ocak tarihleri arasında yazılan üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini konu alan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Çalışmada toplamda 65 teze ulaşılmıştır. Hazırlanmakta olan tezler kategorisinde olan ve erişim izni olmayan 4 lisansüstü tez çalışma grubuna dahil edilmemiştir.

1.3. Veri Toplama

YÖK tez tarama veri tabanında 2018 ile 2022 yılları arası filtreleme yapılmıştır. ‘İletişim Becerileri’ ve ‘İletişim Becerisi’ anahtar kelimeleri taranarak arama yapılmış ve sadece üniversite öğrencilerinin çalışma grubunu oluşturduğu lisansüstü tezler dahil edilmiştir.

1.4. Veri Analizi

Elde edilen veriler kodlanarak ve kategorileştirilerek SPSS Paket Programına aktarılmış ve Frekans analizi yapılmıştır.

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerin türüne göre dağılımı

Tür	Frekans	Yüzde
Yüksek Lisans	55	84.6
Doktora	10	15.4
Toplam	65	100.0

Lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımına bakıldığında tablo 1’de görüldüğü üzere tezlerin %86.4’ünün yüksek lisans tezi ve %15.4’ünün ise doktora tezi olduğu görülmektedir.

Tablo 2. İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin yayın diline göre dağılımı

Dil	Frekans	Yüzde
Türkçe	61	93.8
İngilizce	4	6.2
Toplam	65	100.0

İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin yayın diline göre dağılımına bakıldığında tablo 2’de görüldüğü üzere tezlerin %93.8’inin Türkçe ve %6.2’in de İngilizce olarak yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 3. İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin kullanılan desene göre dağılımı

Tür	Frekans	Yüzde
Nitel	6	9.2
Nicel	53	81.5
Karma	6	9.2
Toplam	65	100.0

İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin kullanılan desene göre dağılımına bakıldığında tablo 3’de görüldüğü üzere tezlerin %9.2’sinin nitel, %81.5’inin nicel ve %6’sının karma desene yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 4. İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde
2018	10	15.4
2019	28	43.1
2020	12	18.5
2021	14	21.5
2022	1	1.5
Toplam	65	100.0

İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında tablo 4’de görüldüğü üzere tezlerin %15.4’ünün 2018, %43.1’inin 2019, %18.5’inin 2020, %21.5’inin 2021, %1.5’inin ise 2022 yılında de yürütüldüğü görülmektedir.

Tablo 5. İncelemesi Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çalışma Grubu Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde
0-50	10	15.4
51-300	22	33.8
301-600	23	35.4
601-850	5	7.7
850 ve üstü	5	7.7
Toplam	65	100.0

İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımı incelendiğinde tablo 5’de görüldüğü üzere incelemesi yapılan çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımı %15.4’ünün 0-50 katılımcı, %33.8’inin 51-300, %35.4 ‘ünün 301-600 arası, %7.7’sinin 850 ve üstü katılımcıyı içerdiği görülmektedir.

Tablo 6. İncelemesi Yapılan Lisansüstü Tezlerin Birlikte Araştırılan Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişken	Frekans	Yüzde
Affetme	1	1.5
Akıllı Telefon Bağımlılığı	2	3.1
Atılmanlık	1	1.5
Bağlanma	2	3.1
Beden Algısı	1	1.5
Çatışma Yönetimi Stilleri	2	3.1
Demografik Değişkenler	40	61.5
Dijital Oyun Bağımlılığı	1	1.5
Dinleme Becerileri	1	1.5
Duygusal Zeka	4	6.2
Dürtüsellik	1	1.5
Eğitim Programı	12	18.5

Empati Düzeyi	1	1.5
İnternet Bağımlılığı	2	3.1
İş Birlikli Öğrenme	1	1.5
İyi Oluş	1	1.5
Kişilerarası İlişkiler	1	1.5
Kişilik Özelliği	4	6.2
Kültürel Zeka	1	1.5
Liderlik Yönelimleri	1	1.5
Medya Okuryazarlık	2	3.1
Mesleğe Yönelik Tutum	2	3.1
Mesleki Bilgi	1	1.5
Meslekler arası Öğrenme Hazır Bulunuşluluk	1	1.5
Mizah	2	3.1
Nomofobi	1	1.5
Öfke	2	3.1
Problem Çözme Becerileri/Yetenekleri	4	6.2
Reaktif Etkinlik	1	1.5
Sosyal Anksiyete	2	3.1
Sosyal Bütünleşme	1	1.5
Sosyal Medya Bağımlılığı	2	3.1
Sosyal Zeka	2	3.1
Sözlü İletişim Performansı	1	1.5
Spora Katılım Düzeyi	3	4.6
Şiddete Yönelik Tutum	1	1.5
Utangaçlık	1	1.5
Yalnızlık	2	3.1
Yaşam Boyu Öğrenme	1	1.5
Yaşam Doyumu	2	3.1

İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin birlikte araştırılan değişkenlere göre dağılımı incelendiğinde tablo 6'da görüldüğü üzere %1.5'i Affetme, %3.1'i Akıllı Telefon Bağımlılığı, %1.5'i Atılmanlık, %3.1'i Bağlanma, %1.5'i Beden Algısı, %3.1'i Çatışma Yönetimi Stilleri, %61.5'i Demografik Değişkenler, %1.5'i Dijital Oyun Bağımlılığı, %1.5'i Dinleme Becerileri, % 6.2' si Duygusal Zeka, %1.5'i Dürtüsellik, %18.5'i Eğitim Programı, %1.5'i Empati Düzeyi, %3.1'i İnternet Bağımlılığı, %1.5'i İş Birlikli Öğrenme, %1.5'i İyi Oluş, %1.5'i Kişilerarası İlişkiler, % 6.2'i Kişilik Özelliği, %1.5'i, Kültürel Zeka %1.5'i, Liderlik Yönelimleri, %3.1'i Medya Okuryazarlık, %3.1'i, Mesleğe Yönelik Tutum %1.5'i Mesleki Bilgi, %1.5'i Meslekler arası Öğrenme Hazır Bulunuşluk %3.1'i, Mizah, %1.5'i Nomofobi, %3.1'i Öfke %6.2'i Problem Çözme Becerileri/Yetenekleri %1.5'i, Reaktif Etkinlik, %3.1'i, Sosyal Anksiyete, %1.5'iSosyal Bütünleşme, %3.1'i Sosyal Medya Bağımlılığı, %3.1' Sosyal Zeka % 1.5'i Sözlü İletişim Performansı, % 4.6'sı Spora Katılım Düzeyi %1.5'i Şiddete Yönelik Tutum, %1.5'i Utangaçlık, %3.1'i Yalnızlık, %1.5'i Yaşam Boyu Öğrenme ve %3.1'i Yaşam Doyumu değişkenlerini içermektedir.

2. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Türkiye'de iletişim becerileri konusunda üniversite öğrencileri üzerinde çalışılmış lisansüstü tezler incelenmiştir. İletişim becerileri konusundaki son eğilimleri görebilmek için son 5 yılda yürütülen tezler ele alınmıştır. İlgili taramalar yapılmış ve 65 lisansüstü teze ulaşılmıştır.

Tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında 2018 yılında 10, 2019 yılında 28, 2020 yılında 12, 2021 yılında 14, 2022 yılının ocak ayında da 1 lisansüstü tez olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinde iletişim becerileri konusunun genel olarak dinamiğini koruyan bir kavram olduğu görülmektedir. Ayrıca Covid-19 pandemisinden dolayı iletişim biçimlerinde değişimler meydana gelmiştir (Back v.d., 2020). Bu durumun iletişim becerilerini de etkilediği düşünülmektedir. Taraması yapılan lisansüstü tezlerin pandemi dönemini de içerdiği göz önüne alındığında insanların yüz yüze etkileşimi sınırlandırdığı bir dönemde bile çalışılması dikkat çekicidir.

İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin yazım diline bakıldığında 61 Türkçe ve 4 İngilizce tezin olduğu görülmektedir. Son 5 yılda yapılan lisansüstü tezlerin yayım dili incelendiğinde Türkçe yayımlanmış 138404 ve İngilizce yayımlanmış 22629 teze ulaşılmıştır (YÖK, 2022). İlgili verilere bakıldığında son 5 yıldaki erişime açık tezler incelendiğinde de Türkçe dilinde yazılan tezlerin İngilizce dilinde yazılan tezlerden daha fazla sayıda olduğu düşünülmektedir. YÖK (2022)'nin verileriyle bu araştırmanın verileri örtüşmektedir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında 6 nitel, 53 nicel ve 6 karma çalışmanın olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileriyle ilgili lisansüstü tez çalışmalarında daha çok nicel çalışma üzerinden yürütüldüğü nitel ve karma desenle yürütülen çalışmaların daha az tercih edildiği dikkat çekmektedir. Lisansüstü tezlerin incelendiği başka çalışmalarda tezlerde nicel araştırma desenin daha çok tercih edildiği görülmektedir.

Örneğin matematik dersi öğretim programı ile ilgili tezlerin incelendiği bir çalışmada (Yenilmez ve Sölpük, 2014) ve hayat boyu öğrenme alanında yapılan tezlerin incelendiği bir çalışmada (Öztürk, 2020) da nicel desen kullanılan lisansüstü tezler diğer desenlere göre daha fazla tercih edildiği görülmektedir.

İncelemesi yapılan 55 yüksek lisans tezi ve 10 doktora tezine rastlanılmıştır. Bu durumun sebebi Türkiye’de yüksek lisans programlarının doktora programından daha fazla olması ve yüksek lisans programlarına doktora programlarına göre daha fazla öğrenci alınması olabilir. YÖK (2022)’in son 5 yıldaki toplam 160.780 yüksek lisans tezi ve 32.211 yayımlandığı görülmektedir. İlgili verilere bakıldığında son 5 yıldaki erişime açık tezler incelendiğinde de yüksek lisans tezleri doktora tezlerinden daha fazla sayıda olduğu düşünülmektedir.

İncelemesi yapılan tezlere çalışma grubu büyüklüğü açısından bakıldığında 0-50 arasında katılımcı olan 10 tez, 51-300 arasında katılımcı olan 22 tez, 301-600 arasında katılımcı olan 23 tez, 601-850 arasında katılımcı olan 5 tez ve 850 ve üstü katılımcı olan 5 tez olduğu görülmektedir. Çalışma grubu aralığının geniş olmasının sebebi taranan tezlerin farklı araştırma desenleri üzerinde yapılması olabilir.

İncelemesi yapılan lisansüstü tezler birlikte araştırılan değişkenler açısından incelendiğinde Affetme ile ilgili 1, Akıllı Telefon Bağımlılığı ile ilgili 2, Atılganlık ile ilgili 1, Bağlanma ile ilgili 2, Beden Algısı ile ilgili 1, Çatışma Yönetimi Stilleri ile ilgili 2, Demografik Değişkenler ile ilgili 40, Dijital Oyun Bağımlılığı ile ilgili 1, Dinleme Becerileri ile ilgili 1, Duygusal Zeka ile ilgili 4, Dürtüsellik ile ilgili 1, Eğitim Programı ile ilgili 12, Empati Düzeyi ile ilgili 1, İnternet Bağımlılığı ile ilgili 2, İş Birlikli Öğrenme ile ilgili 1, İyi Oluş ile ilgili 1, Kişilerarası İlişkiler ile ilgili 1, Kişilik Özelliği ile ilgili 4, Kültürel Zeka ile ilgili 1, Liderlik Yönelimleri ile ilgili 1, Medya Okuryazarlık ile ilgili 2, Mesleğe Yönelik Tutum ile ilgili 2, Mesleki Bilgi ile ilgili 1, Meslekler arası Öğrenme Hazırbulunuşluluk ile ilgili 1, Mizah ile ilgili 2, Nomofobi ile ilgili 1, Öfke ile ilgili 2, Problem Çözme Becerileri/Yetenekleri ile ilgili 4, Reaktif Etkinlik ile ilgili 1, Sosyal Anksiyete ile ilgili 2 Sosyal Bütünleşme ile ilgili 1, Sosyal Medya Bağımlılığı ile ilgili 2, Sosyal Zeka ile ilgili 2, Sözlü İletişim Performansı ile ilgili 1, Spora Katılım Düzeyi ile ilgili 3, Şiddete Yönelik Tutum ile ilgili 1, Utangaçlık ile ilgili 1, Yalnızlık ile ilgili 2, Yaşam Boyu Öğrenme ile ilgili 1 ve Yaşam Doyumu ile ilgili 2 lisansüstü tez olduğu tespit edilmiştir. Konuların çeşitli alanlarda geniş bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileriyle ilgili makaleler incelendiğinde bu araştırmanın sonuçlarına benzer olarak iletişim becerileri kavramının duygusal zeka (Kuzu ve Eker, 2010), bağımlılık (Aliusta v.d., 2019; Arslan ve Bardakçı, 2020), problem çözme becerileri (Koç ve Kavas Büyükgöze, 2015), empati (Akgün ve Çetin, 2018) ve bağlanma (Koser ve Barut, 2020) gibi birçok değişkenle ilişkili olduğu görülmektedir. Ayrıca iletişim becerilerinin multidisipliner olarak çalışılan bir konu olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında 6 nitel, 53 nicel ve 6 karma lisansüstü tezin olduğu görülmektedir. İletişim becerilerinin derinlemesine incelenmesi için nicel çalışmaların yanı sıra nitel ve karma desenli araştırmalar da yürütülebilir.

İncelemesi yapılan lisansüstü tezlerin bulgularına bakıldığında iletişim becerilerinin demografik değişkenler açısından inceleyen 40 teze ulaşılmıştır. İleriki çalışmalarda iletişim becerilerinin cinsiyet ve yaş gibi demografik değişkenler tarafından etkisi meta analiz çalışması olarak incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, R., & Çetin, H. (2018). "Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin ve empati düzeylerinin belirlenmesi", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3): 103-117.
- Aliusta, Z., Akmanlar, Z., & Gökkaya, F. (2019). "Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi", *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 10-13.
- Back, A., Tulsy, J. A., & Arnold, R. M. (2020). Communication skills in the age of COVID-19. *Annals of internal medicine*, 172(11), 759-760.
- Arslan, A., & Bardakçı, S. (2020). "Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin iletişim becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi", *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20): 36-70.
- Balcı, S., & Ersanlı, K. (1998). "İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması", *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(10): 7-12.
- Barker, A. (2010). *Improve Your Communication Skills*, Kogan Page Publishers, London.
- Burleson, B. R. (1982). "The Development of Comforting Communication Skills in Childhood and Adolescence", *Child Development*, 53(6): 1578-1588.

- Covey, S. R. (2017). Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı (Çev.: Osman Deniztekin, Filiz Nayır Deniztekin), Varlık Yayınları, İstanbul.
- Iksan, Z. H., Zakaria, E., Meerah, T. S. M., Osman, K., Lian, D. K. C., Mahmud, S. N. D., & Krish, P. (2012). "Communication skills among university students", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 59: 71-76.
- Koç, B., & Kavas Büyükgöze, A. (2015). "Üniversite Öğrencilerinin Saldırganlık, Kişilerarası Problem Çözme Becerileri, Kişilerarası İlişki Tarzları ve İletişim Beceri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(2): 783-799.
- Koser, İ. E., & Barut, Y. (2020). "Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri, Problem Çözme Becerileri ve Bağlanma Stilleri İlişkisi", *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(23): 1765-1789.
- Kuzu, A., & Eker, F. (2010). "Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zeka ve İletişim Becerilerinin Diğer Üniversite Öğrencileri ile Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi", *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*, 12(3).
- Öztürk, H. İ. (2020). "Hayat Boyu Öğrenme Alanında Yapılan Tezlerin İçerik Analizi", *International Journal of Active Learning*, 5(1): 12-32.
- Tuna, Y. (2012). "İletişim Kavramı ve İletişim Süreci" (Ed. İzlem Vural), *İletişim*, ss. 2-23, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Van Der Vleuten, C., Van Den Eertwegh, V., & Giroldi, E. (2019). "Assessment of Communication Skills", *Patient Education and Counseling*, 102(11): 2110-2113.
- Worth, R. (2004). *Communication Skills*, Infobase Publishing, New York.
- Yenilmez, K., & Sölpük, N. (2014). "Matematik Dersi Öğretim Programı ile İlgili Tezlerin İncelenmesi (2004-2013)", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2): 33-42.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Вердербер, Р. (2005). *Психология общения*, Олма-Пресс, Москва.
- Лунева, О. В. (2005). "Общение. Знание. Понимание. Умение", *Энциклопедия Гуманитарных Наук*, (4): 157-159.
- Неменчинская, С. М. (2014). "Развитие Навыков Общения у Детей с Синдромом Раннего Детского Аутизма", *Вестник Ленинградского Государственного Университета им. А.С. Пушкина*, 3(4): 58-65.
- Панфилова, А. П. (2007). "Теория и Практика Общения", М.: Академия, 144-157.
- YÖK, Yüksek Öğretim Kurumu, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/IstatistikBilgiler?islem=2> 20.03.2022 tarihinde erişildi.